

NICOLAE WARDEGGER

Una dintre problemele cele mai grele ce stăteau în fața poporului român — după eliberarea de sub dominația fascistă — care cerea o grabnică rezolvare, o constituia înlăturarea situației dezastruoase în care se afla economia națională ca urmare a ocupației și a jafului hitlerist, a distrugerilor provocate de război, la care se mai adăuga și sabotajul reacțiunii.

În aceste împrejurări prezintă, fără îndoială, importanță cunoașterea stării precare a industriei miniere și metalurgice de după război din județul Hunedoara, nivelul de la care s-a plecat și eforturile pe care le-au depus harnicii mineri și metalurgiști pentru normalizarea producției, înlăturarea sabotajilor, instaurarea unui guvern democratic și împlinirea mărețelor sarcini trasate de Conferința Națională a Partidului Comunist din octombrie 1945.

I. Extracția de cărbuni și minereuri

Consecințele dezastruoase ale celui de al doilea război mondial s-au resimțit pe deplin și în industria minieră din județul Hunedoara. Exploatarea anarhică a zăcămintelor de cărbune și metal, neglijarea lucrărilor de deschidere și pregătire, au dus, în cele din urmă, la dezorganizarea și scăderea simțitoare a producției. Documentele vremii, pe baza cărora ne străduim să reconstituim starea industriei extractive din județul nostru, ne relatează că pe întreg anul 1944 la exploatarea societății „Petroșani” (Petrila, Aninoasa și Lupeni) s-au extras în total 1951764 tone de cărbune, iar la societatea „Lonea” 215963 tone¹.

În afară de aceste exploatări, mai era cunoscută mina de la Tebea ce aparținea de societatea „Mica” Brad, producind cărbune în cantități mult mai mici și numai pentru nevoile interne ale uzinei electrice Gurabarza. Producția de cărbune a acestei exploatări pe anul 1944 a fost de 38929 tone. Totalul producției de cărbune a județului pe anul 1944 a fost deci, de 2206656 tone. Comparată această cantitate de cărbune cu producția anului precedent (1943), 2790648 tone, devine evidentă scăderea mare și rapidă a producției. Analiza va fi și mai completă dacă mai ținem seama de faptul că în condiții normale, cu numărul de muncitori necesari, mașini și unelte puse la punct, în stare de funcționare, extracția putea fi ridicată la aproape 3 milioane tone de cărbune. Pentru a pune toate instalațiile în stare de funcționare, exploatarea societății „Petroșani” aveau nevoie de piese de schimb și materiale curente de întreținere, în procurarea cărora întâmpinau mari dificultăți. Societatea „Lonea” argumenta că „s-ar putea obține o producție maximă de cca. 270000 tone anual, dacă ar primi în plus 350 muncitori, din care 200 să fie mineri, ajutoiri mineri și vagonetari. Pe de altă parte, ne lipsesc multe mașini și instalații electrice din care deși cele mai multe au fost comandate de un an sau mai mult, nu ne-au sosit nici pînă acum”².

În anul 1944 la cele două mari societăți carbonifere „Petroșani” și „Lonea”, lucrau în subteran 5879 mineri, iar la suprafață, în afară de personalul administrativ, 5603 lucrători, total 11482 de salariați, din care o mare parte fără calificarea corespunzătoare.

Cît privește condițiile de trai, fără a intra în amănunte, este suficient să ne reamintim de anii '44—'45 „cu deosebire se resimte lipsa de grăsimi, ce au fost

1. Relatările documentare din primele două capitole sînt făcute pe baza unui material de arhivă cuprins în Colecția de documente privind situația economică a județului Hunedoara în anii 1940—1944, fasciculele 1, 5 și 7, ce se păstrează la Arh. St. Deva.
2. Ibid.

absente complet în cursul anului curent (1944 — n.n.). De asemenea, articolele de îmbrăcăminte și încălțăminte lipsesc aproape cu desăvârșire³, reclamau minerii de la societatea „Lonea”.

Minerul de fier era exploatat de către Uzinele metalurgice unite „Titan — Nădrag — Călan”, din minele Teliuc și Ghelar care aparțineau Uzinelor de fier Hunedoara. Producția de mineru la exploatarea Teliuc și Ghelar a fost în 1944 de 167 398 tone mineru, față de producția maximă de 234 000 tone ce se putea obține în condițiile punerii în funcțiune a funicularului pentru evacuarea sterilului (la Teliuc) și înlăturarea altor greutăți de ordin tehnic provocate de război.

Metalele neferoase constituiau o altă mare bogăție a județului. În anii 1944—1945 pe lângă societatea „Mica” mai erau cunoscute: Exploatarea minelor statului „Săcărimb” din Certeu de Sus, societatea „Mines d’or de Stănița”, înființată în 1934 și societatea „Toplița — Măgura — Concordia” din comuna Băița. Global aceste exploatare au extras în 1944 o cantitate de aur, argint și alte metale neferoase cu aproximativ 40—50 la sută mai redusă decât în anii anteriori. Producția putea fi cu mult mai mare. Mărirea capacității de producție se putea face însă numai printr-o exploatare mai intensă a rezervelor cunoscute, sau prin deschideri de noi rezerve. În ambele cazuri era necesară amprificarea instalațiilor de compresoare, extracție, transport și de preparare a minerurilor — se subliniază în dările de seamă ale societății „Mica”.

La minele statului din Săcărimb o producție mărită putea fi realizată prin creșterea numărului de muncitori. Societatea „Toplița — Măgura — Concordia” condiționa această realizare de redeschiderea minei Crăciunești, de rezultatele cercetărilor din mina Troița, de completarea instalațiilor de prelucrare în două mori cilindrice cu bile și de procurarea de reactivi necesari flotației.

La societatea „Mica” Brad, în anul 1945, numărul minerilor s-a ridicat la 4 124, la care se mai adaugă numărul personalului tehnic și ajutat, 36, respectiv 117. Le celelalte exploatare, în total, au lucrat în jur de 1 000—1 200 mineri.

II. Siderurgia

După cum se știe, industria metalurgică avea un rol important în economia județului și a țării. Ea era reprezentată prin Uzinele de fier Hunedoara ale statului și uzina Călan, cunoscută sub denumirea de Uzinele metalurgice unite „Titan — Nădrag — Călan” s.a.r.

Să urmărim în continuare producția și starea generală a acestor două mari întreprinderi metalurgice.

Uzinele de fier Hunedoara

Denumirea fabricației	1944 tone	1945 (6 luni) tone	Producția maximă posibilă în tone
— fontă	35 042	5 411	43 200
— tuburi de fontă	1 402	411	3 600
— piese turnate fontă	2 192	924	3 000
— piese turnate oțel	358	53,5	360
— piese forjate	184	37,1	360
— construcții metalice	712	96 vag. rep.	1 400
— unelte agricole	165	59,2	300
— oțel lingou	21 860	2 466	80 000
— oțel laminat	11 403	6 158	60 000

Cît privește producția maximă, aceasta putea fi obținută lucrînd cu cel puțin 2 furnale și cu 4 cuptoare SiemensMartin, ceea ce era imposibil ținînd seama de starea generală proastă în care se găsea uzina, dificultățile întîmpinate în aprovizionarea cu cărbuni, cocs, mangal, păcură, materiale refractare, grafit, feroaliaje etc. „În afară de fier — reclama conducerea uzinei — ce avem în cantitate suficientă, uzinele noastre au nevoie de materiale refractare (cărămizi de sticlă, magnezită și șamotă), din care posedăm un stoc redus. În afară de cărămizile de șamotă, trebuie importat cocsul metalurgic pentru furnale și turnătorie din care

3. Ibid.

nu mai avem, precum și grafit pentru turnătorie. Materialele electrice de care avem nevoie nu se pot găsi pe piață și nu se pot deocamdată importa. Resursele sînt epuizate (cocs, grafit), iar celelalte sînt foarte reduse, așa că nu se poate asigura o producție uzinală și aceasta nici chiar redusă, la furnale și oțelăria S.M. decît pentru o perioadă de cteva luni”⁴.

La Hunedoara erau instalate 5 furnale înalte care foloseau drept combustibil cocs și mangal și utilizau minereurile de fier locale. Din acestea funcționa doar unul, cu o capacitate de 50 tone fontă pe zi. Existau, de asemenea, instalate 4 cuptoare Martin cu o capacitate de 25 t/sarjă. În funcțiune se afla, din lipsă de materiale refractare și fontă, numai un cuptor.

Au existat două cuptoare electrice din care: un cuptor sistem Brown-Bowery de 1,2 tone capacitate, pentru turnarea de piese din oțel-carbon și special și un cuptor sistem C.H.H. de 5 tone, pentru turnat lingouri și piese mari. Ambele cuptoare se găseau într-o stare bună.

Fără un comentariu mai larg, din datele relatate pînă în prezent, se desprinde ca o concluzie că producția uzinei de fier a fost cu mult sub nivelul capacității agregatelor existente la acea dată.

În anii 1944 — 1945 la Uzinele de fier din Hunedoara lucrau 190 ingineri și meseriași, 1749 de lucrători calificați, 2375 de lucrători fără calificare, 44 de femei și 258 de ucenici. În total 4535 de salariați.

Producția uzinei Călan

Denumirea fabricației	tone 1944	1945 (6 luni) tone	Producția maximă posibilă în tone
— radiatoare	632	542	3 600
— cazane de încălzire centrală	96	29	720
— tuburi de scurgere	636	239	2 400
— sobe de mașini de gătit	959	179	1 920
— tucerie comercială	1 202	665	2 400
— cochile	419	85	1 200
— băi emailate	1,5	—	984
— tuci sanitar emailat	121	31	288
— vase emailate	254	102	360
— fontă brută de furnal	20 625	1 588	—

La furnalul înalt, producția era în funcție de combustibilul ce se folosea: mangal sau cocs. „Prin întrebuintarea cocsului — se relatează în documentele vremii — producția poate fi mai mare, însă în ambele cazuri trebuie să se aibă în vedere și starea de uzură a căptușelii (cărămizilor refractare) furnalului, care permite sau nu a se forța producția de fontă. Dealtfel, furnalul înalt, din cauza uzurii căptușelii nu poate permite decît o funcționare redusă de 45—50 tone pe zi față de 80 tone capacitate maximă”⁵.

Producția la turnătorie nu se putea reglementa decît în două schimburi, lucrîndu-se în același timp la toate articolele. Pentru realizarea producției maxime era nevoie de încă un plus de personal pregătît de cca. 35 la sută față de efectivul existent. Uzina lucra cu un efectiv de 821 de muncitori, din care 315 calificați și 506 necalificați.

În treacăt fie spus, o situație asemănătoare există și la exploatările de minereu de fier aparținătoare uzinelor de fier ale statului. Mai trebuie reținut faptul că în timpul războiului, uzinele de fier au suferit o pagubă, potrivit unui calcul provizoriu de la începutul anului 1945, de cca. 20 000 000 lei.

Firește dezastrul economic s-a răsfrînt și asupra vieții sociale. Devalorizarea monedei, lipsa principalelor alimente de pe piață — făină, pîine, carne, zahăr — completau haosul economic, atunci cînd războiul încă nu se terminase și era nevoie de tot mai mult metal, iar elementele reacționare unelteau pentru sabotarea producției.

Schițînd aceste cîteva date privind industria județului Hunedoara ne putem forma o imagine mai concretă asupra imperativelor ce erau la ordinea zilei. În

4. Ibid.

5. Ibid.

primul rind, de a se trece la normalizarea și creșterea producției pentru a susține războiul antihitlerist pînă la zdrobirea totală a fascismului, precum și satisfacerea nevoilor sociale și democratice așteptate cu atîta ardoare de masele largi populare. Guvernul lui Sănătescu, și mai pe urmă cel al lui Rădescu, constituit în majoritatea sa din elemente reacționare, împiedica procesul de democratizare a țării, dovedindu-se a fi contra intereselor poporului. În aceste condiții, pe prim plan se impunea cucerirea puterii politice, instaurarea unui guvern democratic capabil să înlătureze redresarea economiei naționale și democratizarea țării. Consecvent în realizarea scopurilor propuse, a năzuințelor mulțimii asuprite, Partidul Comunist Român, exercitînd o influență tot mai mare asupra maselor, s-a ridicat cu hotărîre împotriva dușmanilor țării, chemînd masele la luptă pentru înlăturarea guvernului reacționar și instaurarea unui guvern de largă concentrare democratică. În lupta ascuțită dusă de masele largi ale populației din întreaga țară împotriva guvernelor Sănătescu și Rădescu s-au încadrat și acțiunile muncitorilor mineri din județul Hunedoara. Sub conducerea comuștilor, întruniți în mari adunări populare, muncitorii au protestat cu hotărîre împotriva guvernelor reacționare, au acționat în sensul înlăturării din întreprinderi a elementelor fasciste ce dețineau posturi de conducere, iar pentru contracararea uneltirilor reacționare, care urmăreau sabotarea producției industriale și mărirea haosului economic, au trecut la organizarea controlului muncitoresc.

La adunarea din ziua de 7 septembrie 1944, ce a avut loc în sala cantinei muncitorești din interiorul Uzinelor de fier Hunedoara, peste 1000 de muncitori metalurgiști și mineri de la minele Ghelar și Govăjdia au ales comitetul sindicatului muncitoresc. În ziua de 29 septembrie 1944 la Lonea a avut loc o adunare muncitorească pentru alegerea comitetului de conducere al sindicatului muncitoresc din acea localitate. La această adunare — relatează documentele — au participat muncitorii mineri de la Lonea, Petrila și Petroșani, manifestînd contra conducătorilor întreprinderilor, cerîndu-le înlocuirea.

Organizați în sindicate, muncitorii mineri, pe zi ce trecea, intrau tot mai mult în rezolvarea treburilor întreprinderilor. Societatea „Petroșani” se plîngea că „agitațiunea este în creștere și sindicatele tind să-și impună voința în chestiunile care erau pînă acum de resortul Direcției minelor sau al Direcțiunii generale”⁶. Situația era similară și în rîndul minerilor din Munții Apuseni. Un raport din 1 noiembrie 1944 relatează că la societatea „Mica Brad” și în regiune vestea armistițiului încheiat cu puterile democratice, precum și orientarea politică de la 23 August 1944 a fost primită cu cel mai mare entuziasm”⁷ de către mineri și că aceștia, organizați în sindicate, sub conducerea partidului comunist continuă munca într-o ordine desăvîrșită, deoarece simt o ușurare prin evenimentele care au survenit”⁸.

În zilele de 24 — 25 noiembrie 1944 au fost instituite în Valea Jiului consiliile de control și perfecționare a producției. În atribuțiunile acestor comisii intra examinarea situației la fața locului și luarea tuturor măsurilor în vederea promovării producției, cercetarea oricărei infrațiuni disciplinare și stabilirea și aplicarea sancțiunilor, precum și luarea oricărei măsuri necesare în interesul îexploatării sau serviciului. Comisiile erau subordonate sindicatelor muncitorești. „Acestea au început imediat să funcționeze și nu exista nici o posibilitate de opunere față de ele”⁹ -- se plîngea societatea „Petroșani” către Direcțiunea generală.

Concomitent, în viața administrativă, după înlăturarea elementelor dușmănoase, la Hațeg, Lupeni, Petroșani și alte localități din județ, obștile comunelor și orașele își aleg noii primari, reprezentanți ai F.N.D.

Toate aceste acțiuni au dovedit cu prisosință că procesul revoluționar de democratizare a țării, în pofida uneltirilor elementelor reacționare, n-a mai putut fi oprit. Acțiunile prin care se cerea înlăturarea guvernului reacționar luau amploare tot mai mare. În ziua de 15 februarie 1945, minerii din Lupeni și populația „din toate clasele sociale” în frunte cu președintele sindicatului din Valea Jiului au manifestat pe stradă și în fața primăriei cerînd răsturnarea guvernului Rădescu. La această mare adunare minerii au spus că „manifestațiile vor continua dacă trebuie în fiecare zi pînă ce guvernul va abdică”¹⁰. La 18 februarie, la Petroșani și Brad au avut loc adunări pentru înlăturarea guvernului generalului Rădescu.

6. Ibid.

7. Ibid.

8. Ibid.

9. Ibid.

10. Ibid.

La chemarea Partidului Comunist Român, metalurgiștii hunedoreni s-au angajat și ei cu toate forțele în mersul puternicilor prefaceri revoluționare prin care a trecut țara. Ei au înțeles că sprijinirea războiului pînă la zdrobirea totală a fascismului, redresarea economiei naționale și democratizarea vieții politice nu puteau fi înfăptuite decît printr-o muncă încordată și susținută la locul de producție, disciplină și ordine și printr-o luptă deschisă și curajoasă în fiecare înfruntare cu dușmanul. Astfel, după exemplul minerilor din Valea Jiului, metalurgiștii hunedoreni se organizează în sindicate, cer înlăturarea directorului general și a altor elemente reacționare care împiedicau sporirea producției, demască pe sabotorul Ghenea Rău și complicii săi, numesc pe reprezentanții muncitorilor să facă parte integrantă din conducerea uzinei și formează brigăzile de soc pentru controlul producției și al desfacerii produselor.

Alături de acțiunile muncitorilor metalurgiști a fost și populația orașului Hunedoara. La marea adunare populară ce s-a organizat la Hunedoara de către F.N.D. în ziua de 25 februarie 1945, se lansează un apel către toți cetățenii democrați din Hunedoara și din jur, fără deosebire de categorie socială și de partid, să protesteze și să afirme voința fermă de luptă împotriva elementelor reacționare din guvern. „Venii să dovedim dorința de luptă a hunedorenilor pentru o cît mai grabnică înfrîngere militară a fascismului prin mărirea efortului pentru război, pentru democratizarea țării și pentru instaurarea unui guvern F.N.D.“¹¹ — subliniază manifestul.

Acțiuni similare se reiau la Petroșani, Hațeg și în alte localități din județ, ca pretutindeni pe întreg cuprinsul țării ducînd în cele din urmă la înlăturarea guvernului Rădescu și instaurarea la 6 Martie 1945 a unui guvern democratic în frunte cu eminentul om politic și de stat, patriotul înflăcărat dr. Petru Groza.

În darea de seamă a Primăriei orașului Hunedoara pe anul 1945 se arată că „în perioada de la 1 ianuarie la 6 martie 1945, organizația Partidului Comunist (a orașului Hunedoara — N.W.) a stat în fruntea acțiunii pentru doborîrea guvernelor reacționare în frunte cu Rădescu și pentru aducerea la cîrma țării a guvernului de largă concentrare democratică dr. Petru Groza“¹².

După 6 martie 1945 — relatează darea de seamă — organizația din Hunedoara a P.C.R. a fost inițiatorea tuturor acțiunilor de sprijinirea a guvernului Groza, pentru înfăptuirea reformei agrare, în campania de însămînțări, aratul ogoarelor, repararea de către echipele comuniste a numeroaselor unelte agricole, susținerea campaniei „Totul pentru front, totul pentru victorie“, și demascarea sabotorilor de la uzinele de fier.

„Această luptă mare — continuă darea de seamă — partidul comunist a dus-o tot timpul și continuă s-o ducă fără să facă glorie politică de partid, ci de-a dreptul se pune în slujba poporului pentru a ajuta la reconstrucția unei Româнії libere, democratice și independente. Cu aceste sarcini a pornit la luptă partidul comunist“, „angajamente grele și cu răspundere mare față de popor și partide“¹³. Partidul comunist „va merge înainte și nu va demobiliza pînă ce toți cetățenii acestei țări, indiferent de naționalitate și rasă, nu vor avea o viață fericită și pînă ce această țară nu va fio țară a progresului înfloritor“¹⁴.

III. Pe drumul sarcinilor trasate de conferință.

Constituirea guvernului de la 6 Martie 1945 nu a reprezentat o simplă schimbare a însuși regimului politic din România, mai precis, a constituit o victorie însemnată pe calea cuceririi întregii puteri politice de către clasa muncitoare aliată cu țărănimea muncitoare, deschizînd un drum larg unor profunde transformări revoluționare în viața economică și social-politică a țării.

În desfășurarea luptelor revoluționare din România, întreaga activitate a forțelor democratice și a guvernului cu preponderență muncitorească-țărănească au reliefat cu pregnanță creșterea rolului conducător al partidului în viața social-politică a țării, faptul că partidul și-a identificat întreaga sa ființă cu interesele maselor muncitoare, cu năzuințele poporului.

11. Arh. St. Deva, fond. Primăria orașului Deva, dos. 553/1945.

12. Idem.

13. Idem.

14. Idem.

Elaborarea liniei politice, a strategiei și tacticii care au stat la baza activității partidului în lupta pentru desăvârșirea transformărilor burghezo-democratice și trecerea la socialism a dovedit în același timp capacitatea P.C.R. de a aplica creator adevărurile generale valabile ale teoriei marxist-leniniste, la condițiile concrete istorice, sociale și naționale ale României.

Pe această linie se înscrie importanta conferință națională din octombrie 1945, care a jalonat obiectivele principale ale revoluției și prosperitatea țării noastre.

După cum se știe, Conferința Națională a fost precedată de conferințele regionale ale P.C.R.

În rezoluția conferinței regionale P.C.R. Valea Jiului (conferința a avut loc la 16—17 august 1964 — N.W.), se prevedea sarcina de „a întări numericeste partidul cu muncitori, țărani și intelectuali, a atrage noi cadre în posturi de conducere, aplicând o muncă sistematică, pe baza disciplinei liber consimțite, a criticii constructive, a vigilenței în rindurile noastre împotriva oricărora devieri, împotriva oricărora încercări a elementelor dușmănoase de a pătrunde în partidul nostru, precum și împotriva tuturor manevrelor elementelor reacționare”¹⁵. Hotărârile luate la conferințele regionale P.C.R. au îmbogățit experiența revoluționară a partidului, a făcut cunoscută linia politică a partidului în mase, și în vederea necesității analizării pe plan național a problemelor principale economice și sociale ale țării.

După cum se știe, Conferința Națională a Partidului Comunist Român s-a desfășurat între 16—21 octombrie 1945.

Una dintre problemele principale, dezbătute multilateral în cadrul Conferinței Naționale, a fost aceea a progresului multilateral al României¹⁶. La dezbaterile care au avut loc s-a remarcat că progresul țării noastre era în directă și nemijlocită legătură cu progresul industrializării și că de țaria industrială a țării depinde în mare măsura independența statului nostru. „O industrie grea puternică, bazată pe folosirea rațională a bogățiilor naturale ale țării și dezvoltată pe linia nevoilor interne și a posibilităților izvorite din legături comerciale trainice cu vecinii — se arată în raportul politic al Comitetului Central — constituie pivotul în jurul căruia întreaga economie a țării se va dezvolta în condiții noi”¹⁷.

Atribuind industriei grele locul de frunte în planul de refacere a țării, partidul comunist argumenta pe baze științifice importanța acesteia pentru dezvoltarea celorlalte ramuri de producție: numai cu ajutorul industriei grele puteau fi puse în valoare toate bogățiile pământului țării noastre, bogății exploatare la acea dată doar într-o măsură redusă.

Tot la această conferință s-a pus problema și s-au trasat jaloanele unui plan grandios, de perspectivă, pentru electrificarea țării prin folosirea energiei apelor etc.

Pornind de la situația existentă în 1945, Conferința Națională a P.C.R. a orientat partidul spre intensificarea eforturilor în vederea refacerii capacităților de producție și sporirea productivității în ramurile de bază ale industriei siderurgice, industria metalurgică și minieră, petrolieră, industria materialelor de construcții, industria textilă, alimentară. Sarcina principală consta în reconstrucția în termen scurt și folosirea la maximum a capacităților uzinelor de fier „Hunedoara”, a minelor de cărbuni din Valea Jiului, precum și a uzinelor „Reșița”, „Titan-Nădrag-Călan”, „Malaxa”, a celorlalte întreprinderi metalurgice, precum și a întreprinderilor petroliere.

Așa cum s-a mai arătat, dezorganizarea economică provocată de hitleriști, lipsa de materii prime, greutățile economice provocate de secetă, la care se adăuga sabotajul sistematic al burgheziei, au îngreuiat, în primii ani de după eliberare, refacerea și dezvoltarea industriei siderurgice din Hunedoara și a extracției mine-reului în general.

Toate aceste greutăți au fost pe larg analizate de către Partidul Comunist Român la Conferința Națională din octombrie 1945. Cu o profundă încredere în forța și talentul clasei muncitoare, pe baza cunoașterii legilor de dezvoltare a societății și a particularităților specifice țării noastre, Partidul Comunist Român a indicat calea sigură pe care trebuia s-o urmeze poporul nostru pentru a transforma România, dintr-o țară agrară, înapoiată, într-o țară industrial-agrară.

După cum s-a văzut, la temelia înfăptuirii acestui mare obiectiv, trasat de Conferința Națională a P.C.R., trebuia să stea dezvoltarea în primul rând a siderurgiei, cu precădere a celei hunedorene.

15. Arh. C.C. al P.C.R., fond. 1, dos. 40, f. 200.

16. Vezi mai pe larg: România în anii revoluției democrat populare, Ed. Politică, București, 1971, pp. 172—197.

17. Scnteia din 3 noiembrie 1945.

În raportul politic al Comitetului Central, prezentat la această conferință, Gheorghe Gheorghiu-Dej arăta că industria metalurgică este concentrată în trei mari întreprinderi : U.F.H., U.D.R. și „Titan-Nădrag-Călan“. La U.F.H., se arăta în raport, nu funcționează decît un singur furnal și este utilizat cca. 10% din capacitatea de producție.

„Înainte deci, de a fi nevoie să dăm o dezvoltare nouă industriei noastre grele — sublinia Gheorghe Gheorghiu-Dej — avem sarcina de a pune în valoare potențialul industrial metalurgic existent, și anume, de a pune în funcțiune cele 5 furnale de la U.F.H., care dacă ar lucra din plin, ar satisface nevoile întregului aparat existent, furnizînd Reșiței produsele pe care astăzi le importă, și ar asigura buna dezvoltare a altor industrii“¹⁸.

Subliniînd importanța valorificării cît mai complete a zăcămintelor de cărbuni din Valea Jiului, care formează un tot industrial organic, cu zăcămintele de mine-reuri de fier din Hunedoara, raportul prevedea : „Odată cu repunerea în funcțiune a U.F.H., ridicarea producției de cărbuni din Valea Jiului și folosirea tuturor posibilităților izvorîte din coordonarea efortului industrial din aceste două centre, vor putea fi organizate în această regiune toate industriile necesare unei valorificări cît mai productive a cărbunelui și minereurilor : fabricile de cocs metalurgic, laminoarele necesare fabricării oțelurilor, industriile chimice anexe pentru prelucrarea derivatelor cărbunelui“¹⁹.

Înfăptuînd cu abnegație hotărîrile adoptate la conferință, oamenii muncii din Hunedoara au desfășurat o muncă susținută pentru a reorganiza și spori producția de metal și cărbune.

Aceasta a făcut posibil ca în numai 3 ani, în 1948, producția de fontă să crească față de 1938, de 2,3 ori²⁰. Iar în Valea Jiului, „Zori Noi“ consemna că producția de cărbune în prima jumătate a anului 1947 a întrecut-o pe cea extrasă în anul 1938. Astfel, oamenii din județul Hunedoara, sub conducerea partidului comunist, și-au adus din plin contribuția la refacerea economică a țării.

L'INDUSTRIE DU DÉPARTEMENT DE HUNEDOARA SUR LA VOIE TRACÉE PAR LA CONFERENCE NATIONALE DU P.C.R. D'OCTOBRE 1945

R é s u m é

A partir de documents d'archives inédits, l'auteur fait une présentation succincte de l'industrie du département de Hunedoara durant la période qui a suivi la libération, relevant la production industrielle obtenue et le maximum de rendement que l'on pouvait obtenir. Pour faire comprendre les faits, l'auteur montre le niveau très bas de l'industrie minière et métallurgique au lendemain de la guerre, les efforts déployés par les mineurs et les métallurgistes en vue de normaliser la production et d'écarter les saboteurs, le rôle joué par l'instauration du premier gouvernement démocratique du pays et les tâches grandioses tracées par la Conférence nationale du Parti Communiste Roumain d'octobre 1945.

18. Gheorghe Gheorghiu Dej, Raportul politic al C.C. la Conferința națională a P.C.R., octombrie 1945, în Articole și cuvîntări, ediția a IV-a, p. 66—67.

19. Ibid.

20. Regiunea Hunedoara, broșură, 1965, p. 34.